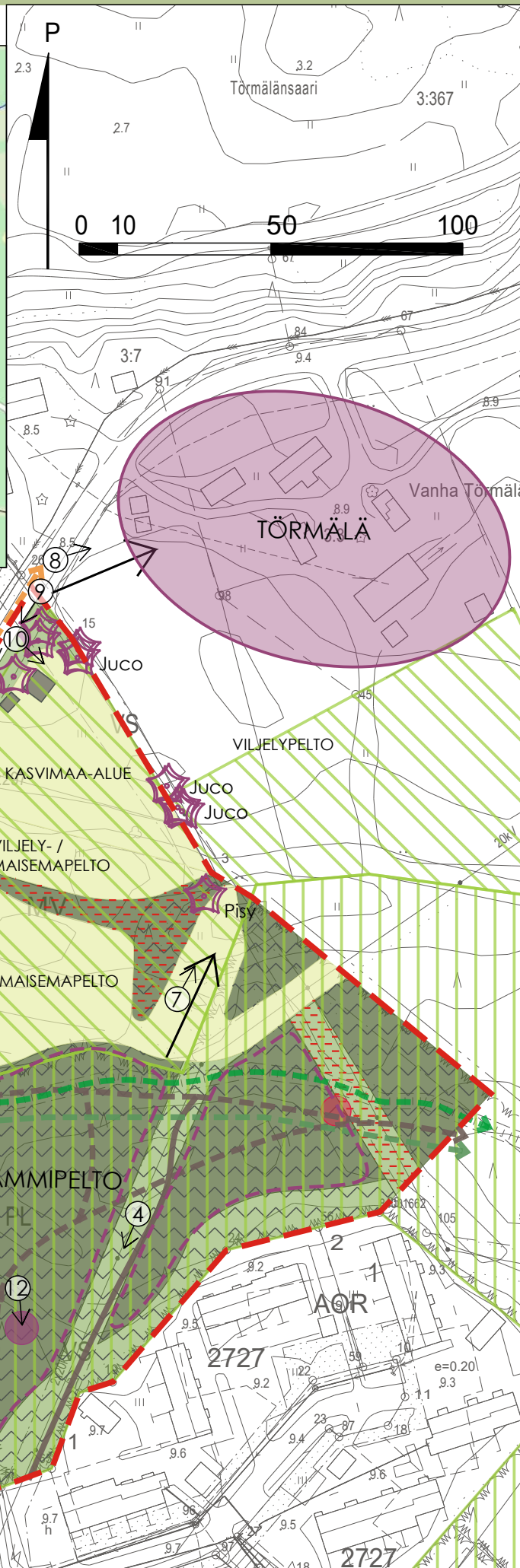

SIJAINTIKARTTA

SELITTEET

- Selvitysalueen raja
- ←⑤ Valokuvan ottosuunta
- ← Merkittävä näkymä
- Polku
- Virkistysyhteyden tarve viheralueella (VILMO)
- Viheryhteyden tarve rakennetulla alueella (VILMO)
- Ohjeellinen ulkoilureitti (Haukiputaan Kirkonkylän osayleiskaava)
- Virikstysalue (VILMO)
- Maa- ja metsätalousvaltainen alue (VILMO)

MAISEMATILAT JA LUONTOTYYPI

- Avoim viheralue, pelto / piennar
- Puoliavoin viheralue
- Suljettu viheralue, metsä
- Tuore kangas

ARVOKOhteet / MAISEMAN VAHVUUDET

- Maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristökohte: Törmälä
- Merkittävä yksittäispuu / pensas * Pisy = mänty, Juco = kataja
- Mahdollinen tervahauta *

ONGELMA-ALUEET / MAISEMAN HEIKKOUDET

- Vieraslaajiesiintymä * viitapihlaja-angervo
- Umpeenkasvanut / pajuttunut viheralue

aluerajaukset perustuvat ilmakuvaa-aineistoon ja maastokäyntiin

* kasvillisuuden sijainti arvioitu maastokäynnillä

Selvitysalue

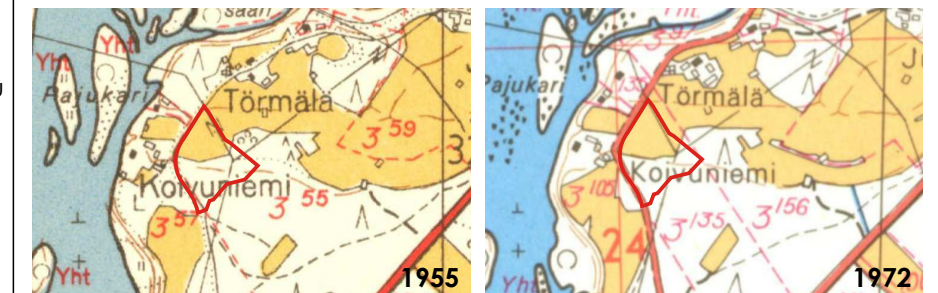
Selvitysalue sijaitsee Haukiputaan kaupunginosassa Ukonkaivoksen alueella. Alue rajautuu lännessä Myllysaarentiehen, etelässä Moskuantien tontteihin ja idässä pelto- ja metsäalueeseen. Selvityksen maastokäynnit on tehty touko-elokuun aikana 2021.

Maiseman historia ja nykyinen käyttö

Tarkasteltaessa alueen vanhoja ilmakuvia ja karttoja, selvitysalueen eteläosa on ollut ainakin 1950-luvulta lähtien metsää ja pohjoisosa peltoa (kuva 1). Peltoaukeat ovat säilyneet lähes muuttumattomina tähän päivään. 1970-luvulle mentäessä nykyisin Myllysaarentien tunnettu tie on rakentunut entisen kärrytien paikalle (kuva 2). Alueen asutus on alkanut rakentua 1990-luvulla (kuva 3). (Maanmittauslaitos. Vanhat painetut kartat & Historialliset ilmakuvat. 11/2021). Selvitysalueella ovat halkoneet sähkölinjat ainakin 1955-luvulta asti. Ilmajohdot ovat kuitenkin poistettu, mutta niiden muodostamat aukot maisemassa ovat edelleen nähtävissä (kuva 4). Ilmajohdot on poistettu ilmakuvien perusteella 2010 jälkeen (Oulun kaupunki. Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut. 11/2021).

Selvitysalueen eteläosassa on varttunut hyväkuntoista havumetsää, joka on lähialueen asukkaiden virkistyskäyttöaluetta (kuva 5). Metsäalueella risteilee polkuja (kuva 5). Selvitysalueen pohjoisosassa osa entisestä peltoalueesta on otettu osaksi pihapiiriä ja siellä on kasvima-alue (kuva 6) ja pieniä varastorakennuksia. Peltoalueita rajaavat tiheät lehtipuuvalliset ja pajuttuneet reuna-alueet. Pelto- ja kasvima-alueilla maasto on tasaista, metsäalueella maasto laskee koilliseen.

Oulun viheralueverkosto ja luonnon monimuotoisuus, VILMO-suunnitelmassa metsäalueelle on osoitettu virkistysyhteyden tarve ja Myllysaarentien varteen viheryhteyden tarve. Selvitysalue on merkitty VILMO-suunnitelmassa osittain virkistysalueeksi sekä osittain maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi. Haukiputaan Kirkonkylän osayleiskaavassa metsäalueen läpi on osoitettu ohjeellisen ulkoilureitin sijoituspaikka.

Kuvat 1-3 Peruskarttaotteet vuosilta 1955 ja 1972. Ilmakuva vuodelta 1999.

Maanmittauslaitos. Vanhat painetut kartat. 11/2021. Maanmittauslaitos. Historialliset ilmakuvat. 11/2021.

Maiseman arvot

Selvitysalueelta avautuu näkymä Törmälän rakennuksiin ja pihapiiriin (kuva 7). Törmälä on maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristökohde (kuva 8). Selvitysalueen eteläosan rinteessä on pyöreä painanne, joka on laserkeilausaineiston perusteella mahdollinen tervahauta (kuva 12). Tervahaudan halssi on kohti koillista. Kohdetta ei ole inventoitu maastossa. (Museovirasto. Kulttuuriympäristön palveluikkuna. 11/2021). Selvitysalue kuuluu Kiiminkijoen vesistön suojeltuun valuma-alueeseen ja Kiiminkijoki kuuluu Natura 2000 -alueeseen (SYKE. Latauspalvelu LAPIO. 12/2021).

Alueen havupuuvaltainen metsäalue on virkistyskäytöllisesti merkittävä. Metsäalueella kasvaa varttunutta puustoa ja se on keidas rakennetun alueen ja peltojen ympäröimän alueen keskellä.

Avoimien peltoalueiden reunoilla ja Myllysaarentien varressa kasvaa muusta maisemasta erottuvia nuorehkoja, mutta paikoin leveäkasvuisia mäntyjä sekä kookkaita katajia, joista osa on pilarimaisia (kuvat 9-11). Männyillä on potentiaalia kasvaa maisemamännnyiksi.

Luontotyytit

Alue on selkeästi kulttuurivaikutteista. Entiset sähkölinjat näkyvät maastossa ja ilmakuvissa selvästi. Niillä kasvaa lehti- ja havupuiden taimia sekä ruohoja.

Tuore kangas

Metsä on lähes kauttaaltaan kuusivaltaista tuoretta mustikkakangasta (kuva 5). Kuusten joukossa kasvaa myös mäntyjä, mutta niukasti lehtipuita. Lehtipuista kankaalla kasvaa lähinnä koivua. Puut ovat melko kookkaita ja metsä on melko tiheä. Paikkatietoikkunan tietojen mukaan selvitysalueen **puusto on iäkästä**, valtaosin 88-108 -vuotiasta. Vallitseva varpu on mustikka. Keskivertoa ravinteikkaammasta maaperästä kertoo melko runsaasti esiintyvä oravanmarja ja paikoin pellon-, tien tai ojan pientareilla näkyvä lillukka.

Pelto-ojen kasvillisuus

Maatalousalueita halkovat ojat ylläpitävät monella tapaa monimuotoisuutta. Ojan varret kasvavat kiiltopajua, hieskoivua, harmaaleppää ja pihlajaa. Niiden lisäksi on kostean niityn kookkaita lajeja, kuten korpikastikkaa, nokkosta ja horsmaa. Ojassa oli loppukesästä vain vähän vettä. Vesikasveista tavattiin pullosara ja kurjenjalka.

Uhanalaisia lajeja ja luontotyyppjä ei esiinny alueella.

Vieraslajit ja puutarhakarkulaiset

Kansalliseen vieraslajistrategiaan luettua viitapihlaja-angervoa (*Sorbaria sorbifolia*) havaittiin polun reunasta. Sitä oli vain yksi pensas. Se leviää lähinnä maan mukana juurenkappaleista, mutta jotkut kannat myös siemenistä. Aivan sen lähellä oli myös toinen yleinen puutarhakarkulainen, suomenröyhytatar (*Koenigia x fennica*), mutta sitä ei luokitella vieraslajiksi.

Direktiivilajit

Alueen halkaiseva pelto-oja on todennäköisesti liian virtaava viitasammakoiden kutupaikaksi. Sen takia sitä ei pidetä potentiaalisena viitasammakkohabitaattina. Liito-oravahabitaatin kannalta metsikön puusto on riittävän iäkästä, kookasta ja tiheää. Puusto on etupäässä kuusta ja mäntyä, ja liito-oravan kannalta pula on lehtipuista, erityisesti kookkaista haavoista. Lepakoille alue ei ole yhtä potentiaalinen kuin liito-oraville. Aukeat peltoalueet pohjanlepakko yleensä vain ylittää. Entiset sähkölinjat saattaisivat sopia ruokailuun. Pohjanlepakko on riippuvainen rakennuksista, jollaisia ei juuri tällä selvitysalueella ole. Sellaisia saattaisi olla naapuritiloilla. Siksi mahdollinen lepakkoselvitys olisi hyvä tehdä hieman laajemmalle alueelle, sillä tältä alueelta tavoitettaisiin todennäköisesti vain ohilentoja ja joitakin ruokailupaikkoja.

Linnusto

Selvitysalueen pesimälinnusto on vähäistä. Lajisto on tyypillistä metsäalueille. Alueelta havaittiin yhteensä 7 pesivää lintuparia, jotka koostuivat 6 eri lintulajista. Alueen pesiviksi linnuiksi havaittiin räkättirastas, sinitiainen, talitiainen, varis, peippo ja vihervarpunen.

Käytetyllä kahden käyntikerran kartoituslaskennalla ei löydetä kaikkia alueella pesiviä ja pesintää yrittäneitä lintupareja, ja toisaalta joitakin lyhytaikaisesti vierailleita lintuyksilöitä saatettiin tulkita pesiviksi. Pääosa lajistosta ja lintupareista tuli kuitenkin havaituiksi, joten toteutunutta laskennan tarkkuutta voidaan pitää riittävänä linnuston huomioimiseksi maankäytön suunnittelussa.

Maankäytön suositukset

Selvitysalueen eteläosan rinteessä on mahdollinen tervahauta, jota Museovirasto ei ollut inventoinut tätä selvitystä tehtäessä. Jatkosuunnittelussa tulee selvittää tervahaudan inventointi- ja suojelutarve. Koko selvitysalue kuuluu Kiiminkijoen vesistön suojeltuun valuma-alueeseen. Selvitysalueelta avautuu näkymä maakunnallisesti arvokkaaseen rakennettuun kulttuuriympäristöön, Törmälään. Asemakaavassa selvitysalueen metsäalue on merkitty PL-merkinnällä, mikä tarkoittaa luonnontilassa säilytettävää puistoaluetta. Puistoalueella on lisäksi s-merkintä, joka asemakaavamääräysten mukaan on luonnonmukaisena säilytettävä alueen osa, jota on hoidettava niin, että maiseman luonne ei oleellisesti muutu (kartta sivulla 1/2).

Virkistys- ja viheryhteyksien tarve, nykyiset viheryhteydet sekä ohjeellinen ulkoilureitti tulee ottaa huomioon alueen jatkosuunnittelussa. Viheryhteyden tarve korostaa alueen viheralueiden säilyttämisen tärkeyttä.

Suosittelaa, että selvitysalueen varttunutta ja tiheää yhtenäistä havumetsäaluetta kehitetään virkistysalueena. Avoimia peltoalueita reunustavat yksittäiset männyt sekä katajat suositellaan säilytettäväksi.

Alueella ei esiinny sellaista linnustoa, joka vaikuttaisi täydennysrakentamisen suunnitteluun. Asuinalueiden lähiluonnon linnustotiheyttä voidaan pitää korkeana säästämällä lintujen pesimäpaikoiksi luonnontilaisia metsiköitä pihojen läheisyydessä.

Suosittelaa, että alueella tehdään liito-oravaselvitys, jossa arvioitaisiin myös alueen lähiympäristöä ja yhteyksiä erityisesti Kiiminkijoen yläjuoksun suuntaan. Selvityksessä tulisi arvioida myös alueen ulkopuoliset ruokailupaikat, kolopuut ja liikkumisreitit alueelle. Alueella ei ole potentiaalisia viitasammakkohabitaatteja tai lepakoiden lisääntymis- ja levähtämispaikkoja.

Vieraslajit ja puutarhakarkulaiset suositellaan poistettavaksi.

Alueella on mm. vesijohtolinjoja, jotka tulee huomioida jatkosuunnittelussa.

Kuva 4 Vanhan sähkölinjan paikka näkyy maastossa puuttomana aukkona.

Kuva 5 Alueen kuusivaltaisessa metsässä on runsaasti polkuja.

Kuva 6 Kasvimaa-alue.

Kuva 7 Näkymä Törmälän pihapiiriin.

Kuva 8 Törmälä.

Kuva 9 Myllysaarentien varressa kasvaa katu- näkymää rajaavia nuorehkoja mäntyjä.

Kuva 10 Katajat pelto- ojan reunalla

Kuva 11 Leveäöksäinen mänty.

Kuva 12 Mahdollinen tervahauta.

MYLLYSAARENTIEN LISÄALUE, HAUKIPUDAS LUONTO-JA MAISEMASELVITYS 1/2 KARTTA 1:1000

SIJAINTIKARTTA

SELITTEET

- Selvitysalueen raja
- ←⑤ Valokuvan ottosuunta
- Polku
- Virkistysyhteyden tarve viheralueella (VILMO)
- Viheryhteyden tarve rakennetulla alueella (VILMO)
- Ohjeellinen ulkoilureitti (Haukiputaan Kirkonkylän osayleiskaava)
- | Tärkeä viheralueverkoston osa (VILMO)
- | Tärkeä viheralueverkoston osa, maa- ja metsätalousvaltainen alue (VILMO)

MAISEMATILAT JA LUONTOTYYPIT

- Puoliavoin viheralue

ARVOKOhteet / MAISEMAN VAHVUUDET

- Merkittävä yksittäispuu, Pisy = mänty

ONGELMA-ALUEET / MAISEMAN HEIKKOUEDET

- Vieraslaji- esiintymä
As = Isotuomipihlaja
Ss = Pajuangervoryhmä

aluerajaukset perustuvat ilmakuva-aineistoon ja maastokäyntiin
* kasvillisuuden sijainti arvioitu maastokäynnillä

Selvitysalue

Selvitysalue sijaitsee Haukiputaan kaupunginosassa Ukonkaivoksen alueella. Alue rajautuu pohjois-länsisuunnassa kaartavaan Koivuniemenkujaan ja idässä Myllysaarentiehen. Selvitysalueen koko on 0,2 ha. Selvityksen maastokäynnit tehtiin touko-kesäkuussa 2023. Selvityksen laatimisesta ja projektijohdosta on vastannut Plaana Oy (nyk. A-insinöörit). Linnustوسelvityksen tekijänä Aallokas Oy, luontoselvityksen vastaavana tekijänä Natans Oy.

Maiseman historia ja nykyinen käyttö

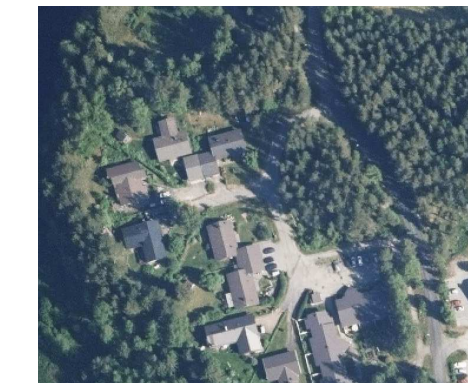
Selvitysalue on vanhojen ilmakuvien ja karttojen perusteella ollut ainakin 1940-luvun loppupuolelta lähtien metsäinen. Haukiputaan Kirkonkylän osayleiskaavassa selvitysalueen luokka on AP= pientalovaltainen asuinalue. Selvitysalueella länsi- eteläsuunnassa rajaavan Koivuniemenkujan asutus on alkanut rakentua 1990-luvulla.

Kuva 1 Peruskarttaote vuodelta 1955.

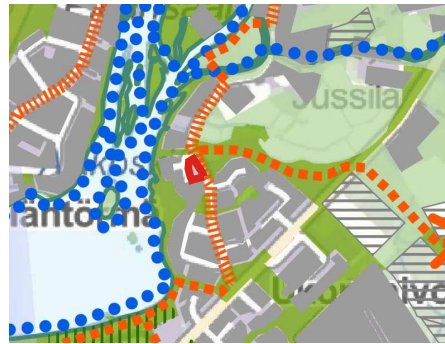

Kuvat 2 ja 3. Ilmakuvat vuodelta 1947 ja 2023

Ekologiset yhteydet

Oulun viheralueverkosto ja luonnon monimuotoisuus VILMO-suunnitelmassa selvitysalueita ympäröivät rakennetut alueet ja virkistysalueet. Verrattain pieni selvitysalue saa VILMO-kartoissa 3.2, 3.3 ja 3.5 määrittymen muut alueet (liikennealueet, hietikot, ruovikot, joutomaa ym.) Kartoissa 3.1 ja 3.4 alueen tulkitaan olevan osa rakennettua aluetta (vaalea harmaa/vaalea violetti). Selvitysalueen itäpuolelle on merkitty tarve viheryhteydelle (VILMO kartat 3.1).

Kuva 3 Vilmo- kartta 3.1 : Selvitysalue on merkitty kartalla rakennetuksi alueeksi (harmaa väri). Oranssi katkoviiva alueen itäpuolella osoittaa viheryhteyden tarpeen rakennetulla alueella.

Kuva 4 Vilmo- kartta 3.5. Selvitysalue määritetty luokkaan muut alueet (liikennealueet, hietikot, ruovikot, joutomaa ym.)

Maiseman arvot

Selvitysalue on pieni havupuustoinen metsäsaareke. Kauttaaltaan puustoinen saarekkeen komeimmat yksittäiset männyt kasvavat selvitysalueita halkovan polun eteläpäädyssä ja keskivaiheilla. Männyt säästämällä ne voivat kasvaa maisemapuiksi (ks. selvitysalueen kartta). Selvitysalueella ei ole erityisiä maisemallisia arvoja, mutta se tuo suojaa länsipuolen asutukselle suhteessa Myllysaarentiehen.

Kuva 5 Selvitysalueen eteläpään komeat männyt.

Luontotyyppit

Selvitysalueen metsä jakautuu kahteen luontotyyppiin; kuivahko puolukkakangas ja tuore mustikkakangas. Alueen sisäosa koostuu luonnollisista lajeista, ulkokehä ympäröiviltä alueilta levinneistä tulokkaista.

Selvitysalueella esiintyvät metsälajit: Oravanmarja, metsätähti, vanamo, mustikka, puolukka, tuomi ja pihlaja.

Selvitysalueella esiintyvät niittylajit: Pietaryrtti, ukonkeltano ja ja kissankello.

Selvitysalueen ulkokehällä esiintyviä tulokaslajeja: Sinikuusama, mökinpajuangervo, isotuomipihlaja (marjovana), isomaksaruoho ja englanninraiheinä.

Uhanalaisia ja/ tai suojeltuja lajeja ja luontotyyppejä

Selvitysalueella ei esiinny uhanalaisia tai suojeltuja luontotyyppejä. Lajitietokeskuksen tiedoissa ei ole havaintoja uhanalaisista ja/tai suojelluista luontotyypeistä.

Kuva 6 Pieneen selvitysalueeseen mahtuu kaksi luontotyyppiä; kuivahko puolukkakangas polun vasemmalla puolen, tuore mustikkakangas polun oikealle puolen

Vieraslajit ja puutarhakarkulaiset

Kansalliseen vieraslajistrategiaan luettavat isotuomipihlaja (*Amelanchier spicata*) ja pajuangervo- ryhmää (*Spiraea salicifolia*- ryhmä) havaittiin alueen eteläreunassa.

Isotuomipihlaja leviää kasvullisesti maavarsiensä avulla, sen juuret ulottuvat syvälle maahan. Myös marjoja syövät linnut ja pienet nisäkkäät levittävät kasvin siemeniä. Selvitysalueella havaittu kasvi oli havaintohetkellä marjova. Isotuomipihlajan torjuntatoimet suositellaan keskitettävän ensisijaisesti suojelualueille, joten välittömiä toimenpiteitä laji ei selvitysalueella aiheuta. Suositus kuitenkin on, että talous- ja virkistyskäytössä olevien metsien hoitotoimien yhteydessä isotuomipihlaja poistetaan kokonaan.

Havaitun pajuangervo-ryhmään kuuluvan esiintymän lehdet olivat alta heikosti karvaisia. Tämän perusteella voidaan selvitysalueen kasvin olettaa olevan mökinpajuangervoa. Mökinpajuangervo on samaan ryhmään kuuluvan lännenpajuangervon tavoin steriili risteymlaji (ei tuota siemeniä). Lisääntyminen tapahtuu kasvullisesti maavarsien ja juurenpalojen avulla. Pajuangervot ovat työläitä hävitettäviä, parhaiten niihin tehoavat mekaaniset torjuntakeinot kuten leikkaaminen, näivettäminen ja juurakoiden poistaminen. Vieraslajit- sivusto suosittaa hävittämään viljelyksestä karanteet yksilöt.

Havainnot vieraslajeista on tallennettu vieraslajit.fi ja laji.fi- sivustoille.

Kuva 7 Kansallisen vieraslajistrategian laji isotuomipihlaja kasvaa selvitysalueen eteläreunalla.

Kuva 8 Pajuangervo- ryhmää selvitysalueen eteläreunalla.

Linnusto

Myllysaarentien selvitysalue kuuluu peipon reviiriin. Peipon pesäpaikka saattaa kuitenkin olla selvitysalueen ulkopuolella. Alueella vierailevana havaittiin myös räkättirastas, joka pesii jossain lähistöllä.

Käytetyllä kahden käyntikerran kartoituslaskennalla ei yleensä löydetä kaikkia alueella pesiviä ja pesintää yrittäneitä lintupareja, ja toisaalta joitakin lyhytaikaisesti vieraileita lintuysilöitä saatetaan tulkita pesiviksi. Lyhyehköistä havainnointiajoista huolimatta todennäköisesti kaikki alueilla pesivät ja säännöllisesti vierailevat lintulajit tulivat löydettyiksi. Lintujen liikkeitä ei tässä selvityksessä seurattu niin pitkään, että niiden pesäpaikkojen täsmälliset sijainnit olisi saatu selville.

Laji	Parimäärä
Peippo	1

Taulukko 1 Myllysaarentien selvitysalueella mahdollisesti pesivät lintulajit ja parimäärät.

Muu eläimistö ja direktiivilajit

Muita selkärangaisia eläimiä ei selvitysalueella havaittu. Selvitysalue ei sovelly liito-oravan, lepakon tai viitasammakon elinympäristöksi.

Maankäytön suositukset

Selvitysalueella ei esiinny uhanalaisia tai suojeltuja luontotyyppejä, kasvilajeja, lintuja tai muuta eläimistöä, jotka tulisi huomioida maankäytön suunnittelussa. Kookasta puustoa suositellaan säilytettävän osana tontin kasvillisuutta. Vieraslajit (isotuomipihlaja ja pajuangervo-ryhmän kasvi) suositellaan hävitettäväksi.